

 Pracownia Pomocy
i Integracji Społecznej

Nierówności ekonomiczne i polskie dzieci

Dr hab. Ryszard Szarfenberg

Instytut Polityki Społecznej UW

Pracownia Pomocy i Integracji Społecznej

Polski Komitet Europejskiej Sieci Przeciwdziałania Ubóstwu

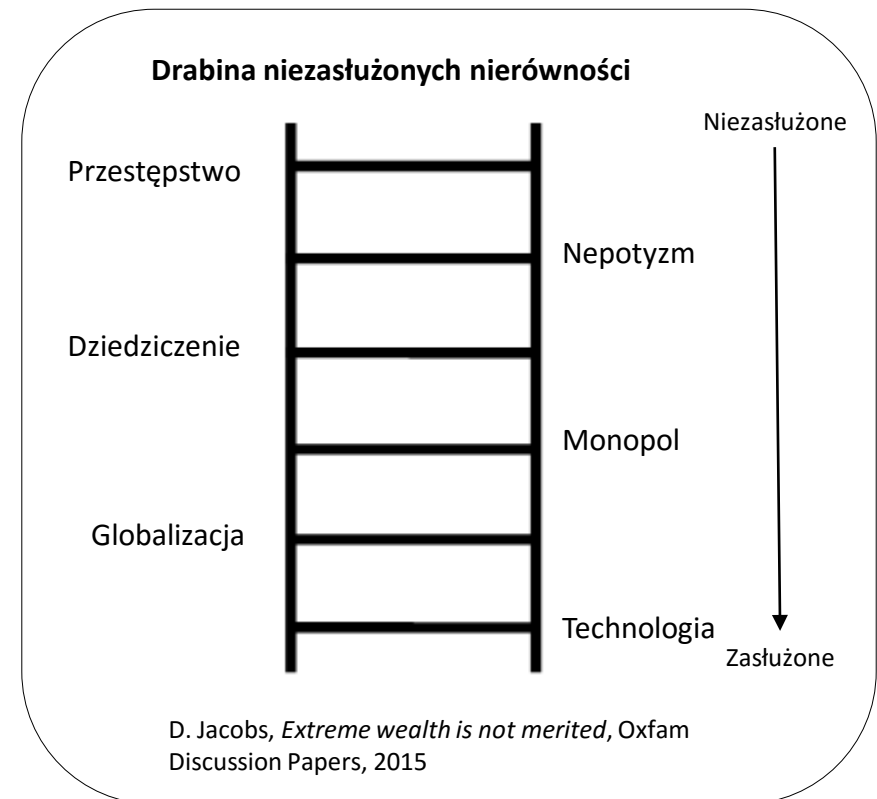
Ruch ATD Czwarty Świat

Prezentacja światowego raportu UNICEF „Równe szanse dla dzieci”

14 kwietnia 2016

Czy warto przejmować się nierównościami ekonomicznymi?

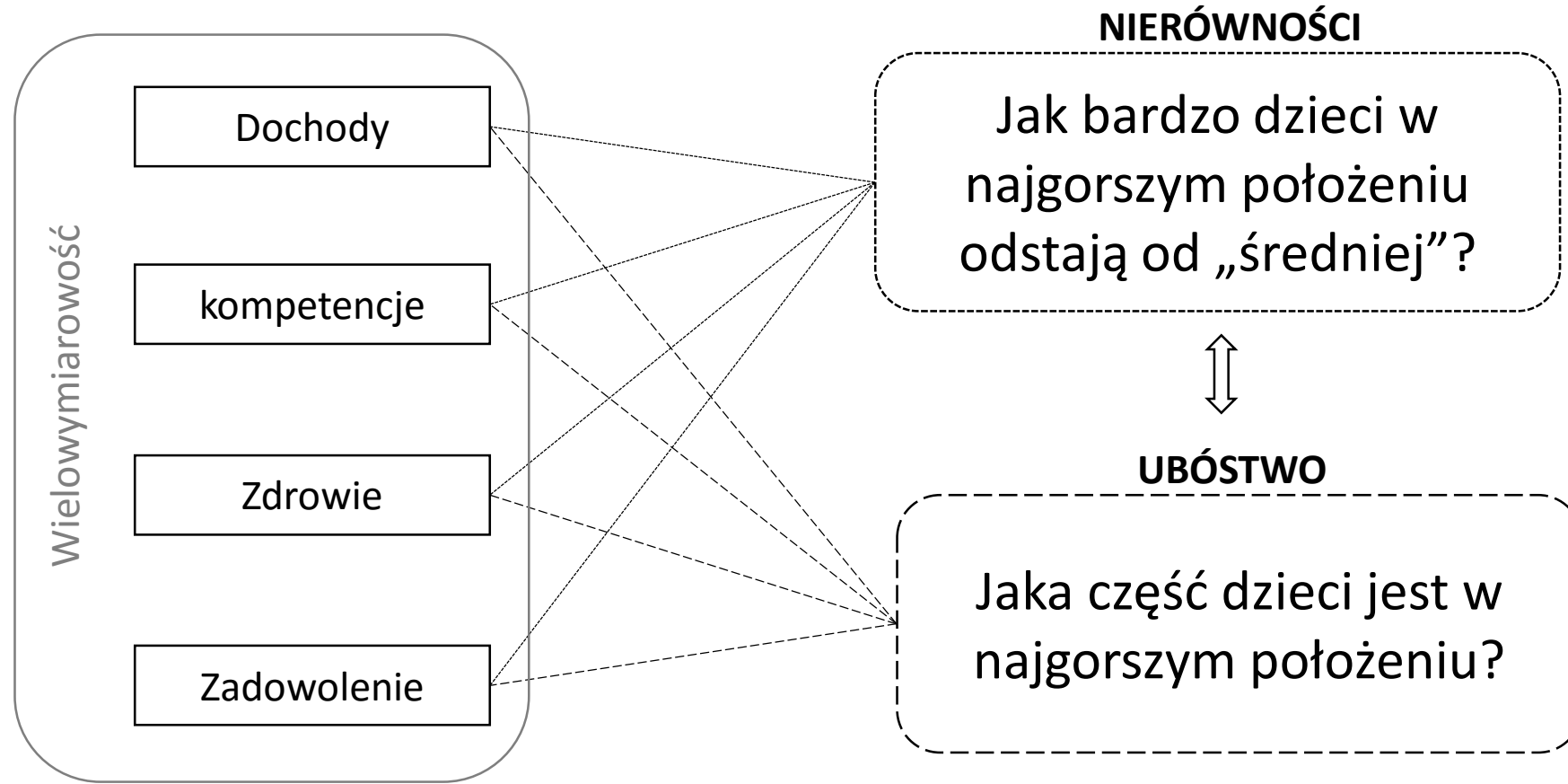
- Gdyby wszystkie nierówności były zasłużone, to nie warto
- Część (duża) nierówności ekonomicznych nie jest jednak zasłużona
  - **Szczyście, przypadek**
  - **Dziedziczenie, koneksje, znajomości**
  - **Monopolistyczna pozycja, przywileje**
  - **Unikanie podatków i innych zobowiązań**
  - **Oszustwo, kradzież, przemoc**
- **Niezasłużone nierówności szkodzą Polsce i dlatego musimy się nimi przejmować**

Dlaczego równość szans dla dzieci jest kluczowa dla społecznie odpowiedzialnego rozwoju Polski?

- 1. Wszystkie dzieci mają prawo do rozwoju, aby przeżyć dobrze całe swoje życie jako osoby dorosłe**
2. Wszystkie dzieci mają potencjał do uczenia się i rozwijania swoich talentów
- 3. Na rozwój dzieci w okresie początkowym i wczesnym wpływa przede wszystkim rodzina, dopiero później włącza się społeczeństwo**
4. Nierówności społeczno-ekonomiczne między rodzinami dzieci oznaczają również nierówne warunki rozwoju dzieci
- 5. Nierówne warunki rozwoju dzieci to nierówne warunki rozwoju kolejnych pokoleń i ryzyko odtwarzania się nierówności**
6. Odtwarzające się nierówności są dowodem na to, że system jest niesprawiedliwy i należy go reformować

Nierówności i ubóstwo dzieci muszą być ujmowane w wielu wymiarach

Jak bardzo odstają? I co z ubóstwem?

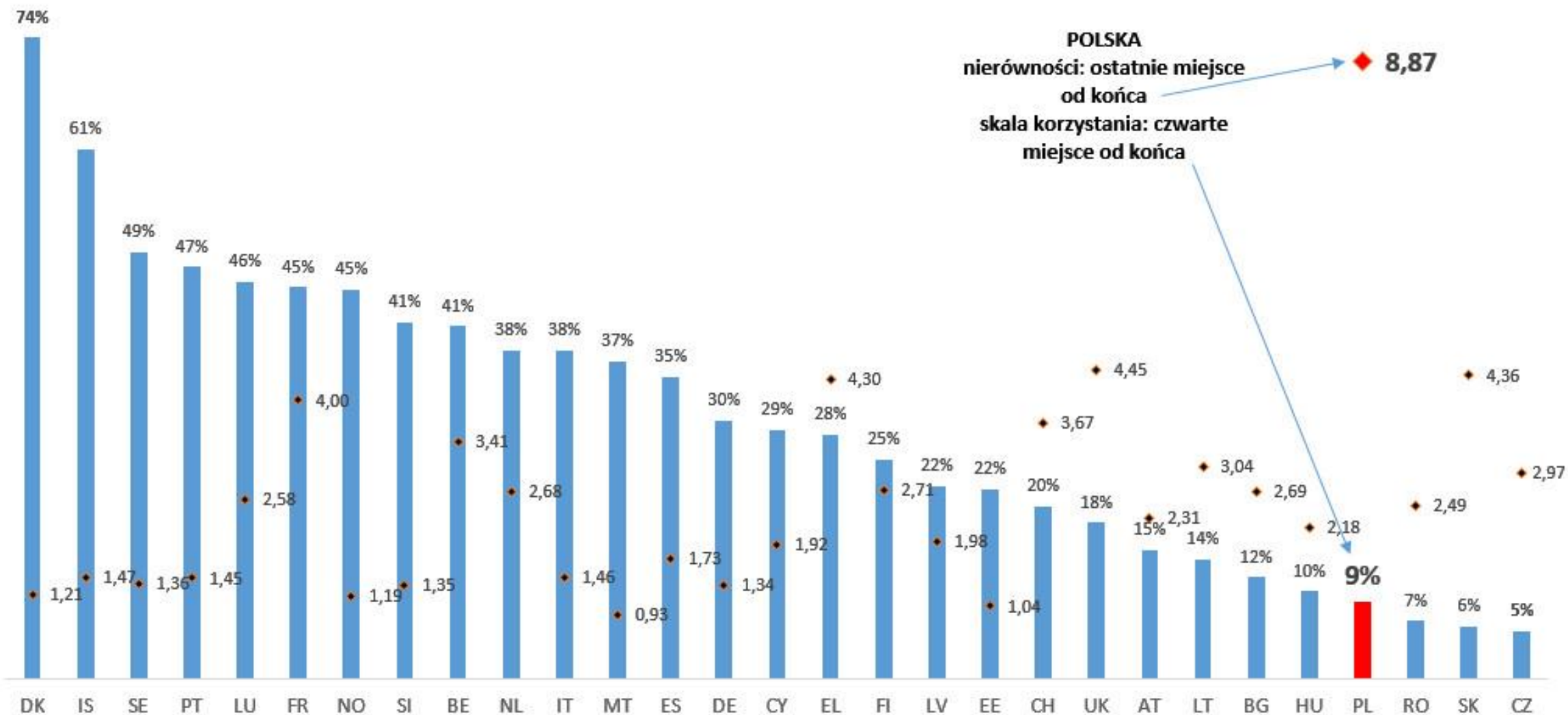
Dochody i nie tylko

- **Polska dziecięca nierówna**, dochód do dyspozycji dziecka najbiedniejszego jest o **52%** niższy niż dochód dziecka z „klasy średniej”
- **Polska dziecięca uboga**, dzieci ubogich dochodowo wśród wszystkich dzieci jest **14,5%**
- **Nierówności dochodowe: jesteśmy na 23 miejscu na 41 krajów** (czyli mniej więcej w połowie)
  - Jakie kraje są w pierwszej piątce? **Norwegia (37%, 4,5%)**, Islandia, Finlandia i Dania (Skandynawia bez Szwecji, dopiero na 16 miejscu) i Czechy
  - Jakie kraje są w dolnej piątce? Izrael, Grecja, Meksyk, Bułgaria i **Rumunia (67%, 24%)**
- **Polska pod względem wielowymiarowej nierówności zajmuje 27 pozycję na 35 krajów!** Dania pierwsza, Izrael ostatni
- **Polska pod względem wielowymiarowego ubóstwa zajmuje 23 pozycję na 36 krajów!** Finlandia pierwsza, Turcja ostatnia

Wpływ pozycji społeczno-ekonomicznej na wyniki edukacyjne dzieci

- Polskie dzieci z rodzin o niskiej pozycji społeczno-ekonomicznej w porównaniu z tymi z rodzin o wysokiej pozycji społeczno-ekonomicznej mają
  - **o 13 punktów procentowych większe ryzyko nieosiągnięcia podstawowych kompetencji i umiejętności** (jeden z lepszych wyników, Estonia 4 pp. – Słowacja 50 pp.)
  - **o 15 punktów procentowych większe ryzyko braku dostępu do książek odpowiednich do wieku** (jeden z gorszych wyników, Węgry 28 pp. – Islandia 2 pp.)
  - **o 22 punkty procentowe większe ryzyko, że nie będą uczestniczyły w wycieczkach szkolnych** (tylko Węgry miały gorszy wynik 34 pp., najlepszy wynik Holandia 2 pp.)
- a ponadto
  - **20% najbiedniejszych rodzin korzysta 8 razy rzadziej z opieki żłobkowej niż 20% najbogatszych rodzin** (najgorszy wynik wśród porównywanych krajów)

Skala korzystania z formalnej opieki nad dziećmi do lat 3 oraz nierówności w korzystaniu między najzamożniejszymi i najbiedniejszymi (2011, obliczenia na podstawie EU-SILC Wim van Lancker)

Wpływ pozycji społeczno-ekonomicznej na zadowolenie z życia i zdrowie dzieci

- Polskie dzieci z rodzin o niskiej pozycji społeczno-ekonomicznej w porównaniu z tymi z rodzin o wysokiej pozycji społeczno-ekonomicznej mają
  - **o 19 punktów procentowych wyższe ryzyko bardzo niskiego zadowolenia z życia** (tylko cztery kraje miały gorsze wyniki, najlepszy wynik miały Czechy - tylko 4 pp.)
  - **o 12 punktów procentowych wyższe ryzyko niskiej aktywności fizycznej** (wynik średni: najlepszy wynik Portugalia 6 pp. – najgorszy Luksemburg 21 pp.)
  - **o 15 punktów procentowych wyższe ryzyko niezdrowej diety** (wynik średni, najlepszy wynik dla Rumunii 3 pp. – najgorszy Wielka Brytania 21 pp.)

Wnioski? Jaka powinna być podstawowa zasada dla polityki społeczno-rodzinnej państwa?

Nie pozostawimy żadnego dziecka bez pomocy, w szczególności nie pozostawimy bez skutecznej pomocy tych dzieci, które są w najgorszym położeniu

Linki

- [Raport UNICEF „Równe szanse dla dzieci” po polsku](#)
- [Raport UNICEF „Fairness for Children” po angielsku](#)